

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE CONTABILITATE
DOMENIUL CONTABILITATE

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

Conducător de doctorat,

Prof. Univ. Dr. NICOLAE TODEA

Doctorand,

DANIEL PETRU VÂRTEIU

ALBA IULIA

2018

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE CONTABILITATE
DOMENIUL CONTABILITATE

**POSSIBILITĂȚI DE PERFEȚIONARE A
AUDITĂRII ȘI COMUNICĂRII FINANCIARE
SPECIFICE FONDURILOR EUROPENE
NERAMBURSABILE INVESTITE ÎN SECTORUL
AGRICOL**

Conducător de doctorat,

Prof. Univ. Dr. NICOLAE TODEA

Doctorand,

DANIEL PETRU VÂRTEIU

ALBA IULIA

2018

CUPRINS

<i>Cuprinsul tezei de doctorat.....</i>	<i>4</i>
<i>Abrevieri.....</i>	<i>7</i>
<i>Introducere.....</i>	<i>9</i>
<i>Contextul actual al cercetării.....</i>	<i>9</i>
<i>Importanța temei și motivația realizării cercetării.....</i>	<i>10</i>
<i>Obiectivele lucrării de cercetare.....</i>	<i>12</i>
<i>Ipotezele cercetării.....</i>	<i>13</i>
<i>Stadiul actual al cunoașterii.....</i>	<i>14</i>
<i>Metodologia cercetării aplicată în cadrul lucrării.....</i>	<i>17</i>
<i>Sinteza principalelor părți ale tezei de doctorat.....</i>	<i>19</i>
<i>Concluzii generale, contribuții proprii, limite și perspective ale cercetării.....</i>	<i>27</i>
<i>Bibliografie.....</i>	<i>40</i>

Cuvinte cheie: audit, audit de sistem, audit al operațiunilor, instituții specializate în auditul fondurilor europene, utilizatorii informației economico-financiare, fonduri europene pentru agricultură, norme juridice europene, beneficiari de fonduri europene, implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene, indicatori specifici sectorului agricol.

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

ABREVIERI.....	5
LISTA TABELELOR.....	7
LISTA FIGURILOR.....	11
INTRODUCERE	14
METODOLOGIA CERCETĂRII APLICATĂ ÎN CADRUL LUCRĂRII.....	22
CAPITOLUL 1. AUDITUL FONDURILOR EUROPENE: CONCEPT ȘI CADRUL ORGANIZATORIC LA NIVEL EUROPEAN.....	25
1.1. Cadrul conceptual privind auditul.....	25
1.2. Necesitatea efectuării auditului.....	28
1.3. Tipologia misiunilor de audit.....	30
1.4. Activitatea de auditare a fondurilor europene.....	36
1.5. Instituții specializate în auditarea și controlul fondurilor europene investite în sectorul agricol.....	40
1.5.1. Autoritatea de Audit.....	41
1.5.2. Curtea de Conturi Europeană.....	55
1.5.3. Comisia Europeană.....	63
1.6. Concluzii preliminare	64
CAPITOLUL 2. FONDURILE EUROPENE NERAMBURSABILE, ALTERNATIVE DE FINANȚARE A ECONOMIILOR EMERGENTE. ROLUL ACESTORA ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A STATELOR DIN SUD-ESTUL EUROPEI	66
2.1. Uniunea Europeană, finanțator al agriculturii europene.....	66
2.2. Fondurile europene nerambursabile destinate dezvoltării sectorului agricol și a mediului rural european în conformitate cu prevederile politicii agricole comune.....	72
2.2.1. Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală.....	72
2.2.2. Fondul European de Garantare Agricolă.....	77
2.3. Regulamentele UE privind fondurile europene destinate dezvoltării sectorului agricol.....	82

2.4. Comunicarea financiară specifică fondurilor europene.....	92
2.5. Fraudarea fondurilor europene, încălcarea a intereselor financiare ale Uniunii Europene.....	94
2.6. Concluzii preliminare	104

**CAPITOLUL 3. FINANȚAREA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
DIN FONDURI COMUNITARE ÎN ROMÂNIA 107**

3.1. Agricultură și fondurile europene în România.....	107
3.1.1. Agricultură în România.....	107
3.1.2. Fondurile europene în România.....	115
3.1.3. Analiza SWOT privind sectorul agricol românesc.....	119
3.2. Instituții naționale specializate în gestionarea fondurilor europene destinate dezvoltării economiilor rurale.....	121
3.2.1. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.....	122
3.2.2. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură.....	123
3.2.3. Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale.....	130
3.3. Concluzii preliminare	138

**CAPITOLUL 4. PARTICULARITĂȚI PRIVIND CONTABILITATEA ȘI
FISCALITATEA BENEFICIARILOR DE FONDURI EUROPENE
NERAMBURSABILE PENTRU AGRICULTURĂ.....140**

4.1. Organizarea entităților care desfășoară activități agricole în România.....	140
4.2. Aspecte contabile și fiscale specifice sectorului agricol.....	144
4.2.1. Cazul societăților comerciale.....	144
4.2.2. Cazul societăților agricole.....	150
4.2.3. Persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale.....	152
4.3. Analiză comparativă privind contabilitatea și fiscalitatea beneficiarilor de fonduri europene accesate în sectorul agricol.....	162
4.4. Contabilitatea subvențiilor primite de la Stat și a fondurilor primite de la Uniunea Europeană.....	163

4.5. Concluzii preliminare	165
----------------------------------	-----

**CAPITOLUL 5. POSIBILITĂȚI DE PERFEȚIONARE A AUDITĂRII
FONDURILOR EUROPENE INVESTITE ÎN AGRICULTURĂ, REZULTATE DIN
CERCETAREA TEORETICĂ ȘI APLICATIVĂ A PROIECTELOR
IMPLEMENTATE ÎN REGIUNEA CENTRU.....167**

5.1. Studiu cantitativ privind implementarea proiectelor finanțate din fondurile europene destinate dezvoltării sectorului agricol în Regiunea Centru.....	167
5.1.1. Motivația alegerii metodei de cercetare.....	167
5.1.2. Metodologie și întocmire chestionar.....	168
5.1.3. Ipoteze de lucru.....	169
5.1.4. Stabilirea eșantionului.....	171
5.1.5. Analiza rezultatelor studiului realizat.....	171
5.2. Studiu empiric privind analiza indicatorilor statistici din domeniul agricol în Regiunea Centru.....	183
5.3. Posibilități de perfecționare a auditului fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol și mediului rural românesc.....	202
5.4. Concluzii preliminare.....	204

**CONCLUZII GENERALE, CONTRIBUȚII PROPRII, LIMITE ȘI
PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII.....206**

LISTĂ PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE ȘI ARTICOLE PUBLICATE.....220

BIBLIOGRAFIE.....222

ANEXE.....235

ABREVIERI

AA- Autoritatea de Audit

AFIR- Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

AM- Autoritate de Management

APIA- Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

AT- Austria

BE- Belgia

BG - Bulgaria

CE- Comisia Europeană

CY- Cipru

CZ- Republica Cehă

DE- Germania

DK- Danemarca

DLAF – Departamentul de Luptă Antifraudă

EE- Estonia

EL- Grecia

ES- Spania

FEADR- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală

FEGA- Fondul European de Garantare Agricolă

FI- Finlanda

FEP- Fondul European de Pescuit

FR- Franța

HU- Ungaria

IE- Irlanda

INS – Institutul Național de Statistică

INTOSAI- Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit

ISA – Standarde de audit ale Federației Internaționale a Contabililor

ISSAIs - Standarde de audit ale Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit

IT- Italia

LT- Lituania

LU- Luxemburg
LV- Letonia
MADR- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MT- Malta
NL- Olanda
OC- Organism de certificare
OI- Organism Intermediar
PL- Polonia
PNDR - Programul Național de Dezvoltare Rurală
PT- Portugalia
RO- România
SAPARD – Programul Special de Preaderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
SCME – Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare
SE- Suedia
SI- Slovenia
SK- Slovacia
TFUE – Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
UE- Uniunea Europeană
UK- Regatul Unit

INTRODUCERE

Contextul actual al cercetării

Integrarea României în Uniunea Europeană a oferit posibilitatea identificării de noi oportunități de dezvoltare a sectoarelor economiei naționale prin accesarea de fonduri europene nerambursabile și realizarea de investiții, în vederea eliminării decalajelor existente între economiile statelor membre, în special a statelor din Europa de est față de cele din vestul Europei. Agricultură reprezintă unul dintre sectoarele de mare interes atât la nivel național cât și la nivel european. Interesul crescut și importanța acordată agriculturii pornește de la faptul că aceasta trebuie să asigure produse suficiente și de calitate cetățenilor europeni. Ca urmare, un procent semnificativ din bugetul Uniunii este alocat constituirii fondurilor europene destinate dezvoltării acestui sector. Investițiile realizate din fonduri europene în sectorul agricol au ca scop ameliorarea capacității de producție, creșterea competitivității pe piață și creșterea calității vieții în mediul rural.

Din anul 2007, anul integrării României în UE și până la momentul actual, la nivel național au putut fi accesate resurse atât din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală prin intermediul a două programe naționale de dezvoltare rurală aferente perioadelor de programare 2007-2013, respectiv 2014-2020, cât și din Fondul European de Garantare Agricolă. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are rol de Autoritate de Management pentru fondurile europene destinate dezvoltării agriculturii românești, iar în subordinea acestuia funcționează două agenții: Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură și Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale care efectuează plăți și interacționează cu potențialii beneficiari încă din momentul depunerii cererilor de plată și/sau proiectelor și până pe parcursul întregii perioade de implementare a proiectelor.

Gestionarea fondurilor europene puse la dispoziția statelor membre de către Uniune se realizează în conformitate cu principiul gestiunii partajate, principiu care prevede că atât statul membru cât și Comisia Europeană își asumă răspunderea pentru gestiunea și controlul programelor aflate în derulare. Utilizarea eficientă a fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol se încearcă a fi asigurată prin intermediul acțiunilor de audit și control realizate, atât de autorități naționale precum Autoritatea de Audit, cât și de autorități europene precum Curtea de Conturi Europeană respectiv Comisia Europeană. Toate aceste autorități

urmăresc apărarea intereselor financiare ale Uniunii Europene și sancționarea abaterilor identificate de la buna utilizare a acestor fonduri.

Perfecționarea activității de audit presupune identificarea mecanismelor care să permită auditorului descoperirea și sesizarea celor mai mici abateri de la gestiunea corectă și eficientă a fondurilor, iar apoi, eliminarea deficiențelor constatate, atât prin acțiunea autorităților naționale și europene, cât și prin conștientizarea și asumarea responsabilității părților implicate în gestionarea și utilizarea fondurilor europene. Misiunile de audit trebuie să aibă potențialul necesar identificării abaterilor, indiferent de natura și dimensiunile acestora. Dacă există indicii de fraudă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene și ale României, atunci în mod obligatoriu, autoritățile competente vor sesiza organele de cercetare penală, iar dacă în urma cercetărilor se constată existența unei fraude, se vor face demersuri în vederea recuperării prejudiciului și pedepsirii persoanelor care se fac vinovate de producerea lui. Atunci când aspectele sesizate privesc erori și nereguli de altă natură decât fraudă, remediile sunt la îndemâna părților implicate în utilizarea fondurilor în cauză.

Importanța temei și motivația realizării cercetării

Evoluția societății și diversificarea formelor de prezentare a informațiilor a determinat o creștere a gradului de exigență în rândul diverselor categorii de utilizatori ai informațiilor prezentate prin intermediul raportărilor realizate de entități, instituții și beneficiari ai fondurilor europene, angrenați în astfel de activități. Din partea utilizatorilor exigența presupune furnizarea unor informații clare, complete și reale cu privire la gestionarea și utilizarea fondurilor europene, informații pe baza cărora să își poată fundamenta analizele, iar eventualele efecte negative produse să fie eliminate sau să se situeze la un nivel minim. Pentru certificarea rezonabilă a realității, integralității și clarității informațiilor, modul de utilizare a fondurilor europene este supus procesului de auditare de către instituții naționale și europene competente în efectuarea unor astfel de misiuni.

Ca urmare, prin intermediul demersului științific urmărit prin proiectul nostru de cercetare doctorală „**Posibilități de perfecționare a auditării și comunicării financiare specifice fondurilor europene nerambursabile investite în sectorul agricol**” ne-am propus să abordăm o temă de interes la momentul actual, respectiv identificarea unor soluții viabile pentru îmbunătățirea activităților de audit și de comunicare financiară în domeniul fondurilor

europene destinate dezvoltării sectorului agricol, în contextul în care în urma misiunilor de audit de sistem și audit al operațiunilor realizate de autoritățile competente, s-au constatat o serie de deficiențe în gestionarea și utilizarea acestor tipuri de fonduri.

Motivația alegerii prezentei teme de cercetare doctorală s-a fundamentat pe următoarele considerente:

- ✓ Importanța finanțării agriculturii românești, în contextul în care aproximativ 45% din populația României locuiește în mediul rural și desfășoară activități agricole în vederea obținerii de produse destinate consumului propriu și vânzării. Pentru a-și dezvolta exploatațiile agricole pe care le dețin și pentru a fi competitivi pe piață, fermierii au nevoie de resurse financiare a căror proveniență poate îmbrăca forma fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol și mediului rural acordate de Uniunea Europeană, subvențiilor agricole acordate de Guvern și a creditelor acordate de instituțiile financiare bancare și nebankare existente la nivel național.
- ✓ Posibilitatea îmbunătățirii absorbției fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol, în contextul în care prin PNDR 2007-2013 gradul de absorbție a depășit puțin 80 de procente, iar pentru perioada actuală de programare 2014-2020, la finele anului 2017 gradul de absorbție din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală era de doar 35,29% conform datelor prezentate de Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale.
- ✓ Necesitatea informării potențialilor beneficiari cu privire la accesarea și implementarea proiectelor pe fonduri europene din sectorul agricol. Informarea potențialilor beneficiari ar trebui să se realizeze pe cât mai multe căi, astfel încât toți fermierii să aibă acces ușor și rapid la informațiile de mare interes pentru aceștia, prezentate de autoritățile competente.
- ✓ Încrederea pe care realizarea unui audit de calitate, o conferă părților interesate de corecta gestionare și utilizare a fondurilor destinate sectorului agricol.
- ✓ Activitatea de consultanță desfășurată în perioada 2011-2017 în domeniul accesării fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol și al implementării proiectelor finanțate din aceste fonduri.

În opinia noastră considerăm oportună accesarea de fonduri europene și trebuie încurajată inițiativa diverselor categorii de beneficiari care doresc să își modernizeze

exploatațiile agricole, să-și mărească dimensiunile exploatațiilor agricole și să devină competitivi pe piață prin accesarea fondurilor europene destinate acestui sector.

Obiectivele lucrării de cercetare

Scopul general al lucrării de cercetare doctorală „**Posibilități de perfecționare a auditării și comunicării financiare specifice fondurilor europene nerambursabile investite în sectorul agricol**” constă în **prezentarea importanței efectuării unui audit riguros și a unei comunicări financiare eficiente privind gestionarea și utilizarea fondurilor europene nerambursabile investite în sectorul agricol**, iar pornind de la acest scop ne-am stabilit următoarele obiective fundamentale:

1. Validarea empirică a rezultatului privind implementarea proiectelor finanțate din fondurile europene destinate dezvoltării sectorului agricol și analiza indicatorilor statistici din domeniul agricol în Regiunea Centru.
2. Identificarea unor soluții de ameliorare a misiunilor de audit realizate de autoritățile competente în vederea asigurării unei utilizări eficiente a fondurilor europene și a protejării intereselor financiare ale Uniunii Europene respectiv ale României.

În vederea îndeplinirii obiectivelor fundamentale ale cercetării noastre, ne-am stabilit o succesiune de obiective operaționale care vizează:

1. Analiza activităților de audit și control al fondurilor europene destinate sectorului agricol, desfășurate de autoritățile naționale și europene competente;
2. Prezentarea principalelor fonduri europene care pot fi accesate de către potențialii beneficiari care activează în sectorul agricol;
3. Analiza agriculturii și a fondurilor europene investite în sectorul agricol românesc, precum și prezentarea instituțiilor naționale specializate în gestionarea unor astfel de fonduri;
4. Prezentarea unor aspecte particulare ale contabilității și fiscalității beneficiarilor de fonduri europene pentru agricultură;
5. Analiza modului de implementare a proiectelor finanțate din fondurile europene pentru agricultură în cele două perioade de programare 2007-2013 respectiv 2014-2020, a indicatorilor statistici din domeniul agricol în Regiunea Centru, precum și identificarea posibilităților de perfecționare a auditului fondurilor europene pentru agricultură.

În scopul atingerii obiectivelor mai sus menționate, vom realiza o analiză a etapelor procesului de audit desfășurat de autoritățile naționale și europene competente, a principalelor constatări din cadrul misiunilor de audit derulate, a instituțiilor responsabile de buna gestionare a fondurilor europene, a particularităților contabilității beneficiarilor de fonduri pentru agricultură, a principalelor componente ale agriculturii românești. De asemenea vom realiza o prezentare a relației beneficiar – agenții de plată (APIA, AFIR) – autoritate de management (MADR).

Ipotezele cercetării

Cercetarea este privită ca un studiu amănunțit efectuat în scopul obținerii de noi cunoștințe, iar pentru ca o cercetare să fie una riguroasă și realizată într-o formă sistematică, ea trebuie să fie fundamentată pe ipoteze de cercetare.

Având ca punct de pornire relația dintre beneficiari – agenții de plăți – autoritate de management am fixat ipotezei generale următorul conținut: *un audit perfecționat poate determina existența unei bune gestionări și utilizări a fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol românesc.*

Ipoteza generală stabilită anterior am descompus-o în mai multe ipoteze de lucru, astfel:

- Existența unor campanii de informare a potențialilor beneficiari, precum și îndrumarea și sprijinul acordat beneficiarilor ulterior semnării deciziei de finanțare, de către instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene, ar conduce la o creștere a absorbției fondurilor europene puse la dispoziția României în calitate de stat membru, la o îmbunătățire a implementării proiectelor finanțate, respectiv la o îmbunătățire a auditării fondurilor europene accesate.
- Ținerea unei evidențe contabile riguroase a operațiunilor economice ocazionate de implementarea proiectului, determină o îmbunătățire a comunicării financiare între beneficiari și instituțiile care gestionează fondurile europene, respectiv o îmbunătățire a auditării fondurilor europene de către Autoritatea de Audit și celelalte instituții europene,
- Verificarea veridicității informațiilor din planul de afaceri sau din cererea unică de plată pe suprafață depusă, respectiv din documentele anexate, prin controale efectate în

teren de instituțiile specializate precum APIA sau AFIR, conduce la îmbunătățirea implementării proiectului finanțat respectiv a auditării fondurilor europene utilizate.

- Utilizarea eficientă a fondurilor europene este confirmată de instituțiile naționale și europene care oferă o asigurare prin intermediul misiunilor de audituri efectuate.
- Relațiile amiabile dintre instituțiile care gestionează fondurile europene și beneficiarii de fonduri europene în calitate de utilizatori ai acestora, determină un climat adecvat pentru implementarea conformă a proiectului, respectiv o îmbunătățire a comunicării financiare și a auditării fondurilor europene utilizate.
- Noi îmbunătățiri aduse condițiilor de accesare, implementare și monitorizare a proiectelor ar determina creșterea absorbției fondurilor europene, o mai ușoară implementare a proiectelor finanțate și o îmbunătățire a auditării utilizării fondurilor europene.

Stadiul actual al cunoașterii

Tema abordată în cadrul cercetării noastre reprezintă o temă de interes atât pentru autoritățile naționale care urmăresc simplificarea cadrului procedural, creșterea gradului de absorbție al fondurilor europene, corecta implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene, cât și pentru beneficiarii și potențialii beneficiari de fonduri europene care au accesat sau sunt interesați să acceseze fonduri în perioadele viitoare. Prin urmare, literatura de specialitate prezintă o serie de studii teoretice și practice referitoare la fondurile europene pentru agricultură, gestionarea și utilizarea fondurilor europene, situația absorbției fondurilor europene, implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene, auditul și controlul fondurilor europene.

Fondurile europene destinate dezvoltării rurale pot fi accesate după elaborarea și aprobarea de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a Programului Național de Dezvoltare Rurală aferent fiecărei perioade de programare în parte, totodată Ministerul având, așa cum am mai arătat, și calitate de Autoritate de Management pentru aceste tipuri de fonduri. Gestionarea și utilizarea eficientă a fondurilor europene pentru agricultură este asigurată prin intermediul acțiunilor de audit și control, desfășurate de autorități naționale și europene competente care au ca scop protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene.

Auditul fondurilor europene are caracter obligatoriu și este realizat de autorități/entități

diferite în funcție de specificul fiecărui fond european supus auditului, astfel:

- Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European, Fondul de Coeziune, mecanismele financiare SEE și Norwegian, Programul de Cooperare Elvețiano-Român etc, au fost auditate de către auditori financiari membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România în baza protocolului nr.118-20.01.2014/1005-21.01.2014, încheiat între Ministerul Fondurilor Europene și Camera Auditorilor Financiari și care a fost reziliat prin adresa Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene nr.910RP/18.05.2017, înregistrată la Camera Auditorilor Financiari sub nr.3893/24.05.2017. Pe site-ul Camerei Auditorilor Financiari este precizat că pentru proiectele finanțate din fonduri europene aferente perioadei de programare 2014-2020 auditul se va realiza conform materialelor ce vor fi aprobate de către Camera Auditorilor Financiari și Ministerul Fondurilor Europene.
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European de Garantare Agricolă sunt auditate și controlate de către Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi a României, în calitate de Organism de Certificare, în conformitate cu obligațiile stabilite de art.9 al Regulamentului CE nr.1306/2013, Comisia Europeană în conformitate cu prevederile art.47 al Regulamentului CE nr.1306/2013 și Curtea de Conturi Europeană în calitate de auditor extern independent, în conformitate cu prevederile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene.

Auditul are o multitudine de definiții prezentate în literatura de specialitate de către specialiști ai domeniului economic, inclusiv Dicționarul explicativ al limbii române definește auditul ca „funcție de control și de revizie contabilă a unei firme; proces prin care persoane competente, independente colectează și evaluează probe pentru a-și forma o opinie asupra gradului de corespondență între cele observate și anumite criterii prestabilite”¹.

Ioan Oprean consideră auditul „un ansamblu de activități legate între ele (un proces) desfășurate de către auditori sau de către alți experți, care pe baza cunoștințelor lor teoretice și practice și în urma însărcinărilor primite de la anumite organe, analizează informațiile și operațiunile unei entități sau referitoare la o anumită activitate în vederea oferirii unei asigurări prin intermediul unei opinii sau în vederea formulării unor recomandări”².

---

¹ <https://dexonline.ro/definitie/audit>, accesat 29.12.2017

² I. Oprean, *Control și audit financiar contabil*, Editura Intelcredo, Deva, 2002, p.17

Mircea Boulescu, Marcel Ghiță, Valerica Mareș prezintă o definiție complexă a auditului astfel: „auditul reprezintă procesul desfășurat de persoane fizice sau juridice legal abilitate, numite auditori, prin care se analizează și evaluează, în mod profesional, informații legate de o anumită entitate, utilizând tehnici și procedee specifice, în scopul obținerii de dovezi, numite probe de audit și pe baza cărora auditorii emit într-un document, numit raport de audit și o opinie responsabilă și independentă, prin apelarea la criteriile de evaluare care rezultă din reglementările legale sau din buna practică recunoscută unanim în domeniul în care își desfășoară activitatea entitatea auditată”³.

Pornind de la definițiile prezentate putem defini auditul fondurilor europene ca fiind o examinare profesională a informațiilor obținute din gestionarea fondurilor și implementarea proiectelor finanțate din aceste fonduri, în vederea realizării unui raport prin referire la procedurile convenite, stabilite de autoritățile de management, urmărindu-se astfel o creștere a încrederii utilizatorilor în informațiile obținute.

Autoritățile competente în realizarea misiunilor de audit al fondurilor europene pentru agricultură desfășoară audit de sistem, audit al operațiunilor și audit de certificare a conturilor agențiilor de plăți în scopul furnizării unei asigurări rezonabile că fondurile sunt gestionate și utilizate într-o manieră eficientă.

Verificările efectuate în cadrul misiunilor de audit vizează:⁴

- Respectarea criteriilor de acreditare/conformitate/desemnare de către sistemele de management și control instituite,
- Eficacitatea funcționării sistemelor de management și control,
- Corecta elaborare a declarațiilor de cheltuieli transmise Comisiei Europene,
- Legalitatea și regulamentaritatea tranzacțiilor,
- Prezentarea unei imagini corecte și fidele a operațiunilor financiar-contabile de către Conturi.

Toate aceste verificări, sunt efectuate în vederea identificării cazurilor de fraudă, a gestionării și utilizării defectuoase a fondurilor comunitare de către entitățile implicate în implementarea la nivelul fiecărui stat membru a acestor fonduri.

---

³ M. Boulescu, M. Ghiță, V. Mareș, *Fundamentele auditului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001, p.11

⁴ Curtea de Conturi, *Cartea Albă a Curții de Conturi a României 2008-2017*, București, 2017, p.16-17

METODOLOGIA CERCETĂRII APLICATĂ ÎN CADRUL LUCRĂRII

Cercetarea constă într-o îmbinare de acțiuni sistematice care vizează căutarea, aflarea, studierea, consultarea și examinarea unor informații despre evenimente, lucruri, activități, etc. prin tehnici și metode specifice, în vederea obținerii unor rezultate temeinice menite să îmbogățească cunoașterea acestora.

Cercetarea științifică este privită ca o conexiune între aspectele teoretice și cele practice specifice diverselor domenii de studiu, în scopul cunoașterii realității și identificării de noi soluții și răspunsuri la problemele studiate.

În cadrul cercetării noastre efectuăm o prezentare detaliată și profundă a aspectelor legate de auditarea fondurilor europene, accesate și investite în sectorul agricol; identificarea și interpretarea critică a cauzelor care au determinat imposibilitatea implementării proiectelor finanțate din fondurile europene, precum și identificarea condițiilor de ameliorare a absorbției acestor fonduri.

Caracterul științific al cercetării noastre este dat de îmbinarea celor trei componente ale cercetării:

- ✓ Componenta metodologică, care presupune aplicarea unui ansamblu de tehnici, procedee și metode științifice în cadrul cercetării realizate.
- ✓ Componenta teoretică, care vizează revizuirea literaturii de specialitate, regulamentele, legislația națională și europeană referitoare la auditarea fondurilor europene specifice sectorului agricol,
- ✓ Componenta empirică, care presupune colectarea datelor de la instituțiile specializate precum Institutul Național de Statistică, Centrul Regional pentru Finanțarea Investițiilor Rurale 7 Centru Alba Iulia și interpretarea rezultatelor obținute în cadrul cercetării.

Metodologia de cercetare avută în vedere, vizează multiple tipuri de abordări, precum: abordarea deductivă, abordarea inductivă, analiza calitativă și analiza cantitativă.

Abordarea deductivă o punem în valoare pentru a evidenția perspectiva teoretică, pornind de la general la particular, de la conceptul de audit, standarde, regulamente aplicabile,

la posibilitățile de îmbunătățire a misiunilor de auditare a fondurilor europene realizate de către profesioniști.

Prin intermediul revizuirii literaturii de specialitate, a standardelor și a regulamentelor europene aplicabile, a legislației naționale aplicabile, a documentării, a analizei, a sintezei, a comparației, a observației, a raționamentului, am prezentat aspecte importante cu privire la auditarea fondurilor europene. Punctul de pornire constă în prezentarea conceptului de audit, urmat de necesitatea și tipologia auditului, instituții specializate în auditarea fondurilor europene destinate sectorului agricol, regulamente aplicabile în gestionarea și auditarea fondurilor europene, instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural și tipuri de fonduri ce pot fi accesate, prezentarea relațiilor dintre instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene și beneficiarii de proiecte în calitate de utilizatori ai resurselor financiare europene.

Cercetarea empirică realizată prin chestionar și model econometric urmărește verificarea și confirmarea ipotezelor de lucru propuse și prezintă aspecte legate de modul de implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene în sectorul agricol, precum și de influența unor indicatori statistici specifici agriculturii și fondurilor europene asupra cifrei de afaceri din agricultură.

Cercetarea calitativă și cea cantitativă oferă posibilitatea unei abordări de natură empirică, inductivă, permițând ca pe baza concluziilor stabilite la nivelul chestionarului aplicat și a modelului econometric să se poată formula concluzii generalizate.

Metoda de cercetarea calitativă ne permite ca pe baza datelor culese să efectuăm o analiză a auditurilor fondurilor europene pentru agricultură prin prisma prezentării instituțiilor naționale și europene specializate în auditarea unor astfel de fonduri, a regulamentelor aplicate, a posibilităților de perfecționare a auditării utilizării fondurilor europene, prin identificarea cauzelor care au determinat utilizarea ineficientă a acestor tipuri de fonduri.

De asemenea am folosit și metoda cercetării cantitative prin aplicarea unui chestionar și realizarea unui model econometric. Chestionarul a fost aplicat entităților care au accesat fonduri europene nerambursabile destinate dezvoltării sectorul agricol din Regiunea Centru, în vederea stabilirii condițiilor de implementare a proiectelor în sectorul agricol, a gradului de atingere al obiectivelor stabilite în cadrul proiectelor, precum și a influenței implementării proiectelor asupra auditării utilizării fondurilor europene. Prin intermediul modelului

econometric am dorit să verificăm existența legăturii între cifra de afaceri ca variabilă dependentă și alți indicatori statistici precum: unități locale active, personal, investiții nete, număr de beneficiari ai Programului Național de Dezvoltare Rurală și valoare totală contractată din fondurile europene prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013.

Pentru realizarea cercetării noastre am utilizat o serie de tehnici și procedee ca: studiul actelor normative, gruparea statistică, reprezentarea grafică pentru sintetizarea și evidențierea rezultatului cercetării, comparații, evoluții în timp.

SINTEZA PRINCIPALELOR PĂRȚI ALE TEZEI DE DOCTORAT

Gestionarea și utilizarea eficientă a fondurilor europene pentru agricultură puse la dispoziția României în calitate de stat membru al Uniunii Europene, constituie o prioritate atât pentru Comisia Europeană, cât și pentru entitățile naționale responsabile de gestionarea și utilizarea acestor tipuri de fonduri comunitare. În același timp, pentru beneficiari, aspectele legate de gestionarea eficientă a fondurilor europene ar trebui să reprezinte un deziderat major.

O asigurare oferită părților interesate, cu privire la gestionarea și utilizarea corectă a fondurilor pentru agricultură, se realizează prin intermediul misiunilor de audit specifice acestor tipuri de fonduri, misiuni realizate de instituții europene și naționale precum Curtea de Conturi Europeană și Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi a României. Astfel, prin intermediul cercetării noastre care este structurată pe cinci capitole și care tratează atât elemente teoretice cât și practice, am urmărit identificarea unor soluții menite să îmbunătățească activitățile de audit și comunicare financiară specifice fondurilor europene pentru agricultură.

În **capitolul 1 Auditul fondurilor europene: concept și cadrul organizatoric la nivel european** am abordat aspecte legate de cadrul conceptual al auditului, necesitatea efectuării auditului, tipologia misiunilor de audit, auditarea fondurilor europene, instituțiile europene și naționale specializate în auditarea și controlul fondurilor europene precum și activitatea desfășurată de acestea.

Noțiunea de audit este una foarte complexă, care a evoluat de-a lungul timpului de la mijloc de detectare a fraudelor în perioada antică, până la mijloc de identificare a gradului de sinceritate al raportărilor financiare, a fraudelor și a erorilor, în prezent. În momentul de față există o multitudine de definiții date auditului, de profesioniștii domeniului economic în literatura de specialitate. Astfel, Marin Toma prezintă o definiție a auditului, ca fiind „examinarea profesională a unei informații efectuată de un specialist competent și independent în vederea exprimării unei opinii responsabile și independente prin raportarea la un criteriu de calitate (standard/normă sau o reglementare)”⁵, în timp ce autorul Niculae Feleagă definește auditul ca reprezentând „activitatea prin care se aplică, în mod independent, proceduri concrete și norme de examinare, pentru evaluarea caracterului adecvat și a modului de funcționare a acțiunilor întreprinse de o organizație prin referințe la norme”⁶.

Evoluția permanentă a societății impune o prezentare exhaustivă a informațiilor contabile, utilizatorii acestora dorind să fie cât mai bine informați, în scopul luării unor decizii pertinente. Pentru creșterea credibilității în informațiile furnizate de entități cu privire la activitatea desfășurată sau gestionarea și implementarea fondurilor europene, se impune examinarea profesională a acestora de către persoane și instituții competente și independente.

Fondurile europene puse la dispoziția României, în calitate de stat membru, destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural sunt auditate/controlate de instituții specializate naționale și internaționale, astfel:

- a) Instituții specializate naționale: Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi a României, în calitate de Organism de Certificare, în conformitate cu obligațiile stabilite de art. 9 al Regulamentului CE nr.1306/2013
- b) Instituții specializate europene: - Comisia Europeană, în conformitate cu prevederile art. 47 al Regulamentului CE nr.1306/2013

- Curtea Europeană de Conturi, în calitate de auditor extern independent, în conformitate cu prevederile Tratatului privind funcționarea UE.

Verificările efectuate în cadrul unor astfel de misiuni de audit vizează⁷:

---

⁵ M. Toma, *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*. Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura CECCAR, București, 2012, p. 24

⁶ L. Feleagă, N. Feleagă, *Contabilitate Financiară – o abordare europeană și internațională*, vol.I, Editura Infomega, București, 2005, p.161

⁷ Curtea de Conturi, *Cartea Albă a Curții de Conturi a României 2008-2017*, București, 2017, p.16-17

- Respectarea criteriilor de acreditare/conformitate/desemnare de către sistemele de management și control instituite,
- Eficacitatea funcționării sistemelor de management și control,
- Corecta elaborare a declarațiilor de cheltuieli transmise Comisiei Europene,
- Legalitatea și regulamentaritatea tranzacțiilor,
- Prezentarea unei imagini corecte și fidele a operațiunilor financiar-contabile de către Conturi.

Deficiențele constatate în urma misiunilor de audit îmbracă diverse forme, precum: nerespectarea criteriilor de acreditare de către agențiile de plăți, efectuarea de plăți duble către beneficiari, raportări eronate, calcularea eronată a cuantumului penalităților ca urmare a depunerii cu întârziere a cererii de plată de sprijin pe suprafață, declararea eronată a parcelelor de către solicitanți, depunerea unor cereri de plată pentru efective de animale inexistente, nerespectarea condițiilor privind agromediul, etc.

În **capitolul 2 Fondurile europene nerambursabile, alternative de finanțare a economiilor emergente. Rolul acestora în dezvoltarea economică a statelor din sud-estul Europei** am prezentat Politica Agricolă Comună, fondurile europene pentru agricultură, regulamentele UE privind fondurile europene pentru agricultură, etapele accesării fondurilor europene acordate prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, comunicarea financiară specifică fondurilor europene pentru agricultură, precum și problema fraudării fondurilor europene.

Politica agricolă comună reprezintă atât un instrument de susținere a fermierilor europeni prin asigurarea unui trai decent, cât și o modalitate de promovare a agriculturii europene prin creșterea productivității agricole și furnizarea de alimente sigure locuitorilor UE⁸.

Politica Agricolă Comună își îndeplinește obiectivele prevăzute în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, prin intermediul unor măsuri, a căror finanțare se realizează din bugetul Uniunii, din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European de Garantare Agricolă. Rolul acestor fonduri este de a reduce decalajele existente între economiile rurale specifice celor 28 de state membre ale Uniunii Europene.

---

⁸ Studio Twelve (S12), *Politica agricolă comună*, București, 2017, p.3

Regulamentele europene au un rol foarte important în gestionarea și utilizarea fondurilor europene deoarece stau la baza elaborării manualelor de audit care reprezintă „un instrument/ghid care oferă cadrul procedural general cu privire la modul de derulare a activităților de audit specifice anumitor categorii de fonduri”⁹. Regulamentele europene sunt stabilite pe fiecare perioadă de programare în parte, astfel, la momentul actual sunt în vigoare o serie de Regulamente UE privind politica agricolă comună, sprijinul acordat dezvoltării rurale, plățile directe și măsurile de piață.

Regulamentul (UE) nr.1306/2013 prezintă aspecte de mare importanță referitoare la finanțarea cheltuielilor în cadrul PAC, sistemul de consiliere agricolă, sistemele de gestiune și control instituite în statele membre, sistemul de ecocondiționalitate, verificarea și închiderea conturilor¹⁰.

Regulamentul (UE) nr.1305/2013 prezintă norme referitoare la sprijinul acordat de Uniune prin FEADR, sprijin destinat dezvoltării rurale a statelor membre. FEADR sprijină Strategia Europa 2020 prin încurajarea unei dezvoltări rurale durabile a statelor membre, dezvoltare care vizează existența unui sector agricol ecologic, competitiv și inovator.

Regulamentul (UE) nr.1307/2013 prezintă într-o formă detaliată o serie de norme referitoare la plățile acordate fermierilor sub forma „plăților directe, schemei de plată de bază, schemei simplificate tranzitorii, ajutorului național tranzitoriu facultativ, plăților redistributive facultative, plăților acordate pentru aplicarea practicilor agricole benefice pentru climă și mediu, plăților acordate fermierilor din zonele în care există constrângeri naturale, plăților acordate fermierilor tineri care încep activitatea agricolă, schemei de sprijin cuplat facultativ, plății pentru cultura de bumbac, schemei simplificate pentru fermierii mici și mai prezintă norme referitoare la un cadru de completare a plăților directe de către țări ca Bulgaria, Croația și România”¹¹.

Regulamentul (UE) nr.1308/2013 prezintă aspecte esențiale referitoare la organizarea comună a piețelor de la nivelul UE, organizare referitoare la produse agricole precum: cereale, orez, zahăr, furaje uscate, semințe, hamei, ulei de măsline și măsline de masă, in și cânepă,

---

⁹ Curtea de Conturi, *Cartea Albă a Curții de Conturi a României 2008-2017*, București, 2017, p.640

¹⁰ Regulamentul (UE) nr.1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune, art.1, publicat în JO L347, 20.12.2013

¹¹ Regulamentul (UE) nr.1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin schemele de sprijin în cadrul politicii agricole comune, art. 1, publicat în JO L347, 20.12.2013

fructe și legume, produse din fructe și legume procesate, banane, vin, pomi, bulbi, rădăcini, flori tăiate, frunziș ornamental, tutun, carne de vită și mânzat, lapte și produse lactate, carne de porc, carne de oaie și de capră, ouă, carne de pasăre, alcool etilic de origine agricolă, produse apicole, viermi de mătase, alte produse¹².

Transferul de informații, privind utilizarea fondurilor europene, prin intermediul rapoartelor elaborate și transmise între beneficiari – agenții de plăți – MADR – Comisia Europeană, îmbracă forma comunicării financiare. Autoritatea de Management pentru PNDR împreună cu AFIR poartă responsabilitatea colectării și raportării către Comisia Europeană a indicatorilor utilizați în monitorizarea PNDR 2014-2020, în conformitate cu SCME, elaborat de Comisia Europeană. Astfel, pentru a reflecta nivelul atingerii obiectivelor și priorităților specifice Programului, AFIR colectează și calculează indicatorii financiari, indicatorii de realizare, indicatorii țintă și indicatorii specifici Cadrului de Performanță aferenți măsurilor implementate de către AFIR¹³.

Conform AFIR sursa de date folosită pentru colectare diferă în funcție de categoria de indicatori. Astfel, beneficiarul completează o parte din indicatorii de realizare în Anexa „Indicatori de monitorizare” din cadrul Cererii de Finanțare. Ulterior, la momentul semnării contractului de finanțare, experții AFIR din teritoriu, verifică acești indicatori și colectează informații suplimentare. Toți indicatorii colectați se centralizează la nivel național, în conformitate cu SCME. Valorile acestor indicatori sunt transmise către MADR, care înaintează Comisiei Europene, anual, până la 30 iunie, Raportul anual de Implementare.

Fondurile europene trebuie utilizate în conformitate cu dispozițiile naționale și/sau europene în vigoare, precum și cu prevederile contractelor legal încheiate între instituțiile care gestionează fondurile europene și beneficiarii acestora, fără a aduce vreun prejudiciu bugetului Uniunii Europene. Dacă în cadrul activității de audit desfășurate, Autoritatea de Audit descoperă indicii de fraudă ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene și ale României, are obligația să sesizeze organele de cercetare penală în baza art. 33 alin.4 din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi care precizează că „în situațiile în care în rapoartele de audit se constată existența unor fapte pentru care există indicii

---

¹² Regulamentul (UE) nr.1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, art.1, publicat în JO L347/20.12.2013

¹³ Sursa: Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

că au fost săvârșite cu încălcarea legii penale, conducătorul departamentului sesizează organele în drept pentru asigurarea valorificării constatării și informează entitatea auditată”¹⁴. Astfel, în urma activităților de audit desfășurate, Autoritatea de Audit a descoperit indicii de fraudă și a transmis Departamentului pentru Luptă Antifraudă 167 de sesizări în perioada 2006-2016.

Capitolul 3 Finanțarea agriculturii și dezvoltării rurale din fonduri comunitare în România, analizează agricultura și fondurile europene în România și prezintă instituțiile naționale specializate în gestionarea fondurilor europene pentru agricultură.

Agricultura reprezintă un domeniu de interes major la nivel național, atât prin prisma faptului că aproximativ 45% din populație se află în mediu rural, cât și datorită faptului că trebuie să asigure necesarul de alimente pentru populația țării. Agricultura reprezintă totodată și una dintre ramurile importante ale economiei românești, care alături de silvicultură și pescuit contribuie în medie cu aproximativ 5,42% la Produsul Intern Brut. Activitatea agricolă națională a presupus existența a peste 3.629.000 de exploatații agricole în anul 2013, utilizarea unei suprafețe agricole ce depășește 14.500 mii hectare și un efectiv de animale de 18.772 mii capete în anul 2015.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene începând cu anul 2007, iar de atunci și până în prezent a beneficiat de fonduri europene din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European de Garantare Agricolă, pentru dezvoltarea agriculturii și mediului rural românesc.

La nivel național Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) are rol de Autoritate de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală, iar în subordine are două agenții de plăți care intermediază plățile către beneficiari, aceste agenții sunt Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) respectiv Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR).

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură a luat naștere în baza Legii nr.1/2004¹⁵, iar începând din anul 2007, anul integrării României în Uniunea Europeană, realizează plăți pentru măsurile de sprijinire a fermierilor și a pieței, măsuri finanțate din

---

¹⁴ Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial nr. 238/03.04.2014, art.33, alin 4

¹⁵ Legea nr.1/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Industrie Alimentară și Dezvoltare Rurală, publicată în Monitorul Oficial nr.162 din 25.02.2004

FEGA. În prezent Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură i-au fost delegate de AFIR o serie de măsuri finanțate din FEADR care vizează agricultura ecologică, zonele cu constrângeri naturale, agro-mediul și clima, ameliorarea zonelor împădurite, bunăstarea animalelor.

Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale a luat naștere în baza OUG nr.41/2014 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale ca urmare a reorganizării Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit (APDRP) aprobată prin Legea nr.43/2015, și oferă posibilitatea accesării resurselor din cadrul FEADR, prin aprobarea Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, program care prezintă într-o formă detaliată condițiile în care fiecare măsură poate fi accesată de către solicitanți.

Capitolul 4 Particularități privind contabilitatea și fiscalitatea beneficiarilor de fonduri europene nerambursabile pentru agricultură, tratează aspecte referitoare la organizarea entităților care desfășoară activități agricole, organizarea și conducerea contabilității entităților care activează în sectorul agricol și care au calitate de beneficiari de fonduri europene, documente justificative utilizate în activitatea agricolă, facilități fiscale oferite entităților care activează în sectorul agricol, analiza comparativă privind organizarea contabilității beneficiarilor de fonduri europene pentru agricultură, precum și contabilitatea subvențiilor primite de la stat și a fondurilor primite de la Uniunea Europeană.

Beneficiarii fondurilor europene pentru agricultură sunt organizați sub forma societăților comerciale, societăților agricole sau a persoanelor fizice autorizate, întreprinderilor individuale, întreprinderilor familiale. Fiecare formă de organizare din cele prezentate, își organizează și conduce contabilitatea în conformitate cu legislația națională în vigoare.

Documentele justificative folosite în activitatea agricolă sunt de o mare diversitate, unele dintre aceste documente sunt folosite și în alte sectoare (factura, chitanța, etc.), iar altele sunt specifice numai sectorului agricol (jurnal de mulsoari, actul de fătare, etc.).

Entitățile care activează în sectorul agricol beneficiază de o serie de facilități fiscale, printre acestea putem aminti de o cotă de TVA de 9% pentru livrările de apă, îngrășăminte, pesticide, semințe, precum și pentru prestările de servicii de tipul celor specifice utilizate în sectorul agricol.

Beneficiarii fondurilor europene pentru agricultură elaborează anual un set de situații financiare, care în situația societăților comerciale este format din bilanț, cont de profit sau pierdere, note explicative, iar în funcție de mărime mai pot întocmi situația modificărilor capitalului propriu și situația fluxurilor de trezorerie, în timp ce societățile agricole întocmesc bilanțul anual, contul rezultatului exercițiului și notele explicative la situațiile financiare.

Subvențiile acordate de Stat în domeniul agriculturii îmbracă forma fondurilor nerambursabile acordate beneficiarilor, de către Guvern prin intermediul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și a agențiilor avute în subordinea acestuia.

Fondurile europene destinate dezvoltării sectorului agricol reprezintă fonduri bănești nerambursabile puse la dispoziția beneficiarilor de către Uniunea Europeană prin intermediul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și a celor două agenții de plăți din subordinea sa: Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, respectiv Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, cu scopul dezvoltării activității desfășurate de solicitanți și a îmbunătățirii condițiilor de viață în mediul rural. Fondurile europene nerambursabile se înregistrează în contabilitate ca subvenții, care alături de subvențiile primite de la stat pot fi încadrate în funcție de destinație, fie în categoria subvențiilor aferente activelor dacă au ca și scop cumpărarea/producerea de imobilizări, fie în categoria subvențiilor aferente veniturilor dacă sunt destinate acoperirii cheltuielilor ocazionate de desfășurarea activității agricole.

În capitolul 5 Posibilități de perfecționare a auditării fondurilor europene investite în agricultură rezultate din cercetarea teoretică și aplicativă a proiectelor implementate în Regiunea Centru, am prezentat un studiu cantitativ privind implementarea proiectelor finanțate din fondurile europene destinate dezvoltării sectorului agricol, un studiu empiric privind analiza indicatorilor statistici din domeniul agricol, precum și posibilitățile de perfecționare a auditului fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol și mediului rural românesc.

CONCLUZII GENERALE, CONTRIBUȚII PROPRII, LIMITE ȘI PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII

Concluzii generale

Gestionarea și utilizarea eficientă a fondurilor europene nerambursabile investite în sectorul agricol, dar nu numai, nu se poate asigura decât luând o serie de măsuri de prevenție și corecție. Printre aceste măsuri, evident, un loc aparte îl ocupă misiunile de audit și control efectuate de autoritățile naționale și europene competente. Considerăm deci, că prezenta cercetare științifică a abordat o temă de interes sporit în această perioadă, respectiv perfecționarea auditului și comunicării financiare privind utilizarea fondurilor nerambursabile acordate de Uniunea Europeană, perfecționare care să permită optimizarea utilizării acestui tip de resurse.

Lucrarea de față este structurată pe cinci capitole și prezintă, credem noi, într-o formă logică aspecte referitoare la fondurile europene pentru agricultură, fonduri care pot fi accesate de către deținătorii exploatațiilor agricole. Aceștia, dar și instituțiile naționale specializate în gestionarea unor astfel de fonduri, în descoperirea și eliminarea fraudelor cu fonduri nerambursabile, în combaterea risipei, precum și persoanele care își asumă sarcina de a audita pot fi interesați de cercetarea realizată de noi. Am prezentat aspecte legate de tipurile de audit realizate de instituțiile naționale și europene competente în auditarea fondurilor destinate dezvoltării economiilor rurale, dar și deficiențele constatate în urma misiunilor de audit efectuate și identificate de noi în cursul cercetării.

În cadrul *capitolului 1. Auditul fondurilor europene: concept și cadrul organizatoric la nivel european*, pe baza studiului literaturii de specialitate, am arătat că auditul poate fi considerat un proces, o activitate complexă prin care auditorul pe baza cunoștințelor teoretice și practice deținute și ca urmare a misiunilor primite de la anumite instituții/organisme/beneficiari, efectuează o analiză a informațiilor și operațiunilor desfășurate de o entitate sau referitoare la o anumită activitate în vederea exprimării unei opinii, formulării unor recomandări privind funcționalitatea și/sau conformitatea procesului analizat sau verificării respectării procedurilor convenite în implementarea proiectelor pe fonduri europene. Pentru realizarea misiunii sale, auditorul aplică proceduri concrete și norme de examinare stabilite de organismele abilitate.

După cum se desprinde din cele prezentate în acest capitol, necesitatea efectuării auditului apare din dorința furnizării unor informații exhaustive diverselor categorii de utilizatori, astfel încât aceștia să poată lua decizii pertinente. Pentru creșterea credibilității în informațiile furnizate de entități cu privire la activitatea desfășurată sau gestionarea și implementarea fondurilor europene, se impune examinarea profesională a acestora de către persoane și instituții competente și independente.

Autoritățile competente în efectuarea misiunilor de audit de sistem și audit al operațiunilor aferente fondurilor europene pentru agricultură sunt Autoritatea de Audit la nivel național și Curtea de Conturi Europeană la nivel european, în timp ce Comisia Europeană efectuează controale menite să protejeze interesele financiare ale Uniunii.

Din analiza realizată de noi rezultă că în perioada 2008-2017 Autoritatea de Audit a efectuat peste 520 de misiuni de audit a fondurilor europene, misiuni care au constat în verificarea a 5.230 entități și a 11.580 proiecte. Deficiențele constatate au vizat atât sistemele de operare ale autorităților care gestionează fondurile europene pentru agricultură cât și operațiunile privind implementarea proiectelor finanțate din aceste fonduri.

Activitatea de audit realizată de Curtea de Conturi Europeană în perioada 2008-2016 a presupus verificarea prin eșantion a 1.565 de operațiuni din cadrul FEAGA și a 1.158 de operațiuni din FEADR, iar deficiențele constatate au îmbrăcat diverse forme în funcție de specificul fiecărui tip de fond european în parte.

Toate aceste constatări reprezintă un bogat documentar care să permită îmbunătățirea activității de audit al fondurilor europene destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural. Principala consecință ar trebui să fie eliminarea celor mai multe deficiențe constatate de autoritățile naționale și europene specializate în auditarea acestor tipuri de fonduri, prin îmbunătățirea activităților agențiilor de plată și a beneficiarilor în implementarea proiectelor.

Capitolul 2. Fondurile europene nerambursabile, alternative de finanțare a economiilor emergente. Rolul acestora în dezvoltarea economică a statelor din sud-estul Europei, detaliază aspecte legate de Uniunea Europeană în calitatea sa de finanțator al agriculturii europene. Uniunea Europeană și-a asumat rolul de finanțator al agriculturii, tocmai pornind de la rolul acestei ramuri economice în viața socială, dar și în urma constatărilor privind inegalitățile dintre agricultura diverselor state, în special cele din estul Europei față de țările vestice. Am prezentat fondurile europene pentru agricultură, respectiv cele pentru

dezvoltare rurală care pot fi accesate de fermierii români prin intermediul Programelor Naționale de Dezvoltare Rurală, regulamentele europene privind fondurile pentru agricultură, fraudarea fondurilor europene și instituțiile implicate în combaterea acesteia.

Agricultura europeană este finanțată de Uniune prin intermediul Fondului European de Garantare Agricolă și a Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și are ca fundament Politica Agricolă Comună, politică care are în vedere plasarea de alimente sigure celor peste 500 milioane de europeni.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală finanțează cheltuieli ocazionate de dezvoltarea rurală durabilă a statelor membre. Bugetul destinat dezvoltării rurale pentru perioada de programare 2007-2013 a fost de 96.244,2 milioane euro, în timp ce, cel aferent perioadei de programare 2014-2020 este de 99.349 milioane euro înregistrându-se o creștere cu 3,22%.

Fondul European de Garantare Agricolă finanțează agricultura europeană prin intermediul a două categorii de măsuri care constă în sprijin pentru venituri acordat fermierilor și măsuri de susținere a pieței. Bugetul alocat finanțării măsurilor din cadrul acestui fond a fost de 330.085 milioane euro pentru perioada de programare 2007-2013, respectiv 308.734 milioane euro pentru perioada de programare 2014-2020, înregistrându-se o reducere a acestuia cu 6,46%.

Regulamentele europene privind fondurile pentru agricultură tratează PAC, sprijinul acordat dezvoltării rurale, plățile directe și măsurile de piață. Agricultura este finanțată la nivel european, așa cum am mai arătat, prin intermediul FEAGA și FEADR, fonduri a căror gestiune financiară și modalități de control sunt prezentate în regulamentele europene.

În vederea asigurării unei utilizări corecte a banilor europeni, statele membre efectuează controale privind legalitatea și corectitudinea operațiunilor ocazionate de implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene. Controalele prevăd atât verificarea cererilor depuse la agențiile de plăți, cât și controale în teren, pe bază de eșantion, realizate de către reprezentanți ai agențiilor de plăți sau ai Comisiei, în vederea confirmării datelor înscrise în documentele depuse.

Fraudarea fondurilor europene constă în înfăptuirea unor abateri de la prevederile contractelor sau angajamentelor încheiate în cadrul procesului de finanțare, abateri care produc un prejudiciu bugetului Uniunii Europene respectiv bugetului național. Pentru protejarea

intereselor financiare ale Uniunii Europene și ale României, la nivel național există un organism care luptă împotriva fraudei (Departamentul pentru lupta antifraudă) și care în perioada 2007-2016 a realizat 2.581 acțiuni de control.

La nivel european lupta împotriva fraudei, corupției și oricăror alte activități care aduc atingere interesului financiar al Uniunii, o duce Oficiul European de Luptă Antifraudă care în perioada 2007-2016 a deschis 2.768 de noi cazuri de fraudă.

În *capitolul 3. Finanțarea agriculturii și dezvoltării rurale din fonduri comunitare în România*, analiza agriculturii s-a realizat prin prisma contribuției acesteia la PIB, suprafeței agricole utilizate, efectivelor de animale, precum și a exploatațiilor agricole existente la nivel național. De asemenea am analizat fondurile europene pentru agricultură accesate pe perioade de programare și am prezentat instituțiile care gestionează aceste tipuri de fonduri, realizând totodată și o analiză a activității acestora.

Agricultura este o ramură importantă a economiei românești contribuind alături de silvicultură și pescuit în medie cu 5,42% la Produsul Intern Brut. Cea mai mare contribuție a agriculturii la PIB a fost aferentă anului 2008 cu o rată de 6,63%, iar cea mai mică a fost în anul 2015 cu o rată de 4,15%.

Suprafața agricolă a României în anul 2007 a fost de 14.709,3 mii, iar până în anul 2013 aceasta s-a redus cu 0.66% ajungând la 14.611,9 mii ha.

În ceea ce privește efectivul de animale putem constata că acesta a înregistrat o creștere cu 6%, de la 17.698 mii capete în anul 2010 la 18.772 mii capete în anul 2015. Această creștere poate fi datorată creșterii efectivului de bovine cu 4,5% ajungând de la 2001 mii capete în anul 2010 la 2092 mii capete în anul 2015, creșterii efectivului de ovine cu 16,5% ajungând de la 8.417 mii capete în anul 2010 la 9.810 mii capete în 2015 și creșterii efectivului de caprine cu 16%, de la 1.241 mii capete în 2010 la 1.440 mii capete în anul 2015. De asemenea putem constata că efectivele de porcine și cabaline au înregistrat scăderi față de celelalte categorii de animale, astfel efectivul de porcine a înregistrat o scădere cu 9,22% ajungând de la 5.428 mii capete în anul 2010 la 4.927 mii capete în anul 2015 în timp ce efectivul de cabaline a înregistrat o scădere cu 17,6%, de la un efectiv de 611 mii capete în 2010 ajungându-se la 503 mii capete în anul 2015.

Exploatațiile agricole din România au înregistrat o scădere de 5,94% ajungând de la un total de 3.859.043 în anul 2010 la un total de 3.629.656 în anul 2013. Exploatațiile agricole

fără personalitate juridică au înregistrat o scădere de 5,91%, în timp ce cele cu personalitate juridică au scăzut cu 9,17%. De asemenea putem constata că ponderea cea mai mare în total exploatații este reprezentată de exploatațiile agricole individuale 99,06% în anul 2010, respectiv 98,84% în anul 2013. Un alt aspect pe care îl evidențiem este numărul de Persoane Fizice Autorizate, Întreprinderi Individuale și Întreprinderi Familiare care a crescut cu 169,45% ca urmare a obligației înregistrării într-una dintre formele de organizare specificate, a celor care au accesat fonduri europene, situație confirmată și de scăderea cu 6,15% a exploatațiilor agricole individuale.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene începând cu anul 2007 conferindu-i-se dreptul de a beneficia de alocări financiare din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European de Garantare Agricolă, fonduri destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural european. La nivel național, așa cum am mai precizat, fondurile europene pentru dezvoltare rurală au putut fi accesate prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, iar în prezent prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.

Referitor la perioada de programare 2007-2013, cea mai mare sumă alocată României pentru dezvoltare rurală a fost în anul 2009 în valoare de 1.502,7 milioane euro, iar după acest an se înregistrează un trend descendent al alocărilor ajungându-se în anul 2013 la o valoare de 1.356,2 milioane euro.

În perioada de programare 2014-2020, situația prealocărilor UE pentru plățile directe către România a fost de 3,99% din totalul fondurilor puse la dispoziția statelor membre. Cel mai mare nivel al prealocărilor revenindu-i Franței cu o rată de 17,60%, urmată de Spania cu o rată de 11,87% și Germania cu o rată de 11,84%. În ceea ce privește dezvoltarea rurală, României i-au revenit 8,18% din totalul prealocărilor, cele mai multe fonduri revenindu-i Franței cu o rată de 11,46% , urmată de Italia cu 10,51%.

Fondurile europene sunt gestionate la nivel național de instituții precum Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, care are calitate de Autoritate de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are în subordine două agenții de plăți care intermediază plățile către beneficiari și anume Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) respectiv Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR).

În urma analizei realizate, am constatat că activitatea APIA în perioada 2007-2015 a fost una foarte complexă, activitate care a presupus cheltuirea a 13.442.219.383 euro pentru plățile directe, ca urmare a depunerii unui număr de 9.776.937 de cereri de plată de către fermieri, pe întreaga perioadă de referință.

Activitatea desfășurată de AFIR, cu privire la PNDR 2007-2013, a presupus verificarea a 150.944 cereri de finanțare și încheierea a 98.444 contracte cu o valoare de 5,72 miliarde euro. Cu privire la PNDR 2014-2020, AFIR a primit până la data de 12.04.2018, un număr de 13.493 proiecte pentru Submăsura 6.1, 10.703 proiecte pentru Submăsura 6.3, 3.492 proiecte pentru Submăsura 4.1. și 328 proiecte pentru Submăsura 4.2., numărul acestora având un trend ascendent în perioada viitoare, ca urmare a faptului că acest program se află în plină desfășurare la momentul actual.

În urma studiului realizat în *capitolul 4. Particularități privind contabilitatea și fiscalitatea beneficiarilor de fonduri europene nerambursabile pentru agricultură*, putem concluziona că forma de organizare a beneficiarilor de proiecte finanțate din fonduri europene este variată, Persoana Fizică Autorizată fiind cea mai simplă formă de organizare, în timp ce Societățile Comerciale îmbracă forma complexă de organizare a acestora. La baza constituirii oricărei forme, există legislație națională foarte bine conturată precum Legea 31/1990, Legea 36/1991 sau OUG 44/2008, care prezintă condițiile în care poate lua naștere fiecare tip de entitate în parte.

Societățile comerciale care activează în sectorul agricol își organizează și conduc contabilitatea conform prevederilor O.M.F.P. 1802/2014 și Legii contabilității nr.82/1991 cu modificările și completările ulterioare, iar documentele justificative pe care le utilizează sunt diverse, de la facturi și chitanțe, care sunt documente specifice și altor tipuri de activități, până la actul de fătare, jurnalul de mulsoari, jurnalul recoltatului sau registrul pentru evidența animalelor tinere, care sunt specifice doar activității agricole. Ca urmare a analizei cadrului legislativ, am constatat că societățile comerciale care desfășoară activitate agricolă sunt beneficiarele unor facilități fiscale care constă în TVA de 9% pentru furnizarea de apă, îngrășăminte, pesticide și semințe. Ținând seama de situația actuală a agriculturii, de migrația tot mai mare a persoanelor din mediul rural spre mediul urban, acordarea a cât mai multor facilități din partea factorilor decizionali sunt bine-venite și au menirea de a încuraja desfășurarea unor astfel de activități.

Contabilitatea societăților agricole este ținută în partidă dublă, în conformitate cu O.M.E.F. 1969/2007 privind aprobarea reglementărilor contabile pentru persoanele juridice fără scop patrimonial, ultima modificare a acestui ordin făcându-se prin ordinul 939/2015.

Situațiile financiare anuale care trebuie elaborate de societățile agricole sunt bilanțul anual care are format tip listă și care prezintă elementele de activ, datorii și capital propriu deținute la finele exercițiului financiar de societatea agricolă, contul rezultatului exercițiului și note explicative la situațiile financiare anuale.

Organizarea și conducerea contabilității pentru persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și asociații familiale care desfășoară activități agricole se efectuează în conformitate cu prevederile O.M.F.P. 170/2015. Țin o contabilitate în partidă simplă prin înregistrarea veniturilor încasate și a cheltuielilor plătite pentru desfășurarea activității. Registrele obligatorii prin intermediul cărora se evidențiază operațiunile în contabilitate sunt Registrul jurnal de încasări și plăți și Registrul inventar. Facilitățile fiscale de care beneficiază constă într-un regim special pentru agricultorii neînregistrați în scopuri de TVA, regim care prevede că agricultorii nu deduc TVA pentru achiziții și nu colectează TVA pentru vânzări, dar primesc o compensație de la clienți prin facturare, în cotă forfetară de 1% (anul 2017), pentru acoperirea taxei aferente achizițiilor. Cota forfetară prevăzută de Codul fiscal pentru anul 2018 este de 4%, iar pentru anul 2019 va fi de 8%.

Din analiza schimbărilor de natură fiscală constatăm că începând cu anul 2018 contribuabilii vor depune o declarație unică, care va înlocui un număr semnificativ de declarații printre care putem aminti Declarația 200, Declarația 220 și Declarația 221. Termenul de depunere a Declarației unice este 15 iulie pentru anul 2018, respectiv 15 martie pentru anul 2019. Persoanele fizice autorizate au obligația efectuării plăților aferente CAS (25%) și CASS (10%) dacă veniturile din activitatea desfășurată sunt cel puțin egale cu valoarea a douăsprezece salarii minime brute (22.800 lei).

Subvențiile primite de la Stat în domeniul agricol îmbracă forma fondurilor nerambursabile acordate beneficiarilor, de către Guvern prin intermediul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și a agențiilor avute în subordinea acestuia, în timp ce fondurile europene constă în fonduri nerambursabile puse la dispoziția beneficiarilor de către Uniunea Europeană prin intermediul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și a celor două agenții de plăți din subordinea sa: Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

respectiv Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, cu scopul dezvoltării activității desfășurate de solicitanți și a îmbunătățirii condițiilor de viață în mediul rural. Fondurile europene nerambursabile se înregistrează în contabilitate ca subvenții, care alături de subvențiile primite de la stat pot fi încadrate în funcție de destinație, fie în categoria subvențiilor aferente activelor dacă au ca și scop cumpărarea/producerea de imobilizări, fie în categoria subvențiilor aferente veniturilor dacă sunt destinate acoperirii cheltuielilor ocazionate de desfășurarea activității agricole.

Capitolul 5. Posibilități de perfecționare a auditării fondurilor europene investite în agricultură, rezultate din cercetarea teoretică și aplicativă a proiectelor implementate în Regiunea Centru evidențiază faptul că eficiența utilizării fondurilor europene este asigurată atât de instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene prin intermediul controalelor efectuate în teren încă din momentul depunerii proiectelor de către solicitanți și pe perioada implementării proiectelor, cât și de Autoritatea de Audit instituție responsabilă de auditarea fondurilor europene destinate dezvoltării agriculturii și a mediului rural românesc. Corecta implementare a proiectelor presupune îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite în planul de afaceri, obiective care prevăd creșterea volumului vânzărilor, creșterea dimensiunii exploatației agricole și realizarea de investiții. Beneficiarii indiferent de forma de organizare au obligația ținerii unei evidențe contabile a tuturor operațiunilor economice ocazionate de implementarea proiectului. Buna implementare a proiectelor și influența acesteia asupra auditurilor fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol a fost confirmată de către beneficiarii de proiecte prin intermediul chestionarului aplicat. Chestionarul a conținut un set de ipoteze care au fost validate în urma răspunsurilor primite de la respondenți, astfel:

- Ipoteza 1: Existența unor campanii de informare a potențialilor beneficiari, precum și îndrumarea și sprijinul acordat beneficiarilor ulterior semnării deciziei de finanțare, de către instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene, ar conduce la o creștere a absorbției fondurilor europene puse la dispoziția României în calitate de stat membru, la o îmbunătățire a implementării proiectelor finanțate, respectiv la o îmbunătățire a auditării fondurilor europene accesate – Validată;
- Ipoteza 2: Ținerea unei evidențe contabile riguroase a operațiunilor economice ocazionate de implementarea proiectului, determină o îmbunătățire a comunicării financiare între beneficiari și instituțiile care gestionează fondurile europene, respectiv

o îmbunătățire a auditării fondurilor europene de către Autoritatea de Audit și celelalte instituții europene – Validată;

- Ipoteza 3: Verificarea veridicității informațiilor din planul de afaceri sau din cererea unică de plată pe suprafață depusă, respectiv din documentele anexate, prin controale efectuate în teren de instituțiile specializate precum APIA sau AFIR, conduce la îmbunătățirea implementării proiectului finanțat respectiv a auditării fondurilor europene utilizate – Validată;
- Ipoteza 4: Utilizarea eficientă a fondurilor europene este confirmată de instituțiile naționale și europene care oferă o asigurare prin intermediul misiunilor de audituri efectuate – Validată;
- Ipoteza 5: Relațiile amiabile dintre instituțiile care gestionează fondurile europene și beneficiarii de fonduri europene în calitate de utilizatori ai acestora, determină un climat adecvat pentru implementarea conformă a proiectului, respectiv o îmbunătățire a comunicării financiare și a auditării fondurilor europene utilizate – Validată;
- Ipoteza 6: Noi îmbunătățiri aduse condițiilor de accesare, implementare și monitorizare a proiectelor ar determina creșterea absorbției fondurilor europene, o mai ușoară implementare a proiectelor finanțate și o îmbunătățire a auditului utilizării fondurilor europene- Validată.

Studiul empiric realizat în cadrul cercetării noastre a urmărit verificarea existenței sau inexistenței unui efect semnificativ asupra cifrei de afaceri din partea unor indicatori din domeniul agricol, ca: unitățile locale active, personalul, investițiile nete, numărul de beneficiari de fonduri europene destinate sectorului agricol și valoarea totală contractată în cadrul proiectelor care vizează dezvoltarea sectorului agricol din Regiunea Centru. În urma verificării tuturor combinațiilor posibile între variabile, s-a constatat că nu se poate stabili un model de regresie semnificativ.

Perfecționarea auditului fondurilor europene pentru agricultură se poate realiza atât prin îmbunătățirea cadrului procedural aplicat, cât și prin îmbunătățirea activității entităților implicate în gestionarea și utilizarea acestor tipuri de fonduri. Îmbunătățirea activității agenților de plăți se poate realiza prin eliminarea deficiențelor constatate în cadrul misiunilor de audit realizate și poate consta în acordarea de plăți doar beneficiarilor eligibili, calculul corect al sumelor plătite beneficiarilor, elaborarea unor rapoartări fără erori, precum și

funcționarea eficientă a sistemelor informatice. Activitatea beneficiarilor de fonduri europene poate fi îmbunătățită prin utilizarea eficientă a fondurilor alocate acestora, prin realizarea de investiții funcționale și de calitate, prin prezentarea unor documente justificative care să conțină date reale.

O altă măsură de îmbunătățire a auditului fondurilor europene pentru agricultură, ar putea consta în implicarea auditorilor membrii ai CAFR în auditarea acestor tipuri de fonduri. Chiar dacă la momentul actual nu există un protocol încheiat în acest sens, considerăm a fi utilă, pentru toate părțile interesate, realizarea unor astfel de misiuni de audit de către membrii CAFR.

Contribuții proprii

Contribuțiile proprii referitoare la tema abordată și prezentate pe parcursul lucrării noastre, le vom sintetiza pe fiecare capitol în parte. Astfel, în ***capitolul 1 Auditul fondurilor europene: concept și cadrul organizatoric la nivel european*** contribuțiile personale constă în:

- ✓ analiza conceptului de audit al fondurilor europene, având ca puncte de pornire definirea conceptului de audit în literatura de specialitate, respectiv evoluția acestui concept până în zilele noastre;
- ✓ analiza tipologiei misiunilor de audit și prezentarea caracteristicilor fiecărui tip de audit în funcție de criteriile de clasificare;
- ✓ identificarea valențelor auditului care corespund cel mai bine cerințelor privind utilizarea eficientă a fondurilor nerambursabile în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale;
- ✓ analiza comparativă a auditului diverselor categorii de fonduri europene precum Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European, etc. versus fondurile europene care vizează dezvoltarea sectorului agricol (FEADR și FEAGA);
- ✓ prezentarea instituțiilor specializate în auditul și controlul fondurilor europene destinate dezvoltării economiilor rurale;
- ✓ analiza activității desfășurate de instituțiile care auditează și controlează modul în care sunt gestionate și utilizate fondurile europene pentru agricultură;
- ✓ identificarea aspectelor mai puțin adecvate din activitatea acestor instituții;

În capitolul 2 Fondurile europene nerambursabile, alternative de finanțare a economiilor emergente. Rolul acestora în dezvoltarea economică a statelor din sud-estul Europei, aportul personal vizează:

- ✓ prezentarea unor aspecte referitoare la PAC (obiective, buget);
- ✓ prezentarea fondurilor europene destinate dezvoltării sectorului agricol (FEADR, FEGA);
- ✓ analiza alocărilor din FEADR și FEGA pe perioade de programare;
- ✓ analiza cheltuielilor privind dezvoltarea rurală, plățile directe și susținerea pieței în perioada 2007-2016;
- ✓ prezentarea regulamentelor europene privind fondurile comunitare pentru agricultură;
- ✓ prezentarea comunicării financiare în domeniul fondurilor europene pentru agricultură și dezvoltare rurală;
- ✓ prezentarea fraudei în domeniul fondurilor europene, precum și analiza activității desfășurate de autoritățile naționale și europene care luptă împotriva acesteia.

În capitolul 3 Finanțarea agriculturii și dezvoltării rurale din fonduri comunitare în România, contribuțiile personale vizează:

- ✓ analiza evoluției exploatațiilor agricole, a suprafeței agricole naționale, a efectivelor de animale deținute de fermierii români;
- ✓ analiza fondurilor europene pentru agricultură alocate României pe perioade de programare;
- ✓ prezentarea unei radiografii a agriculturii românești prin intermediul unei analize SWOT.
- ✓ prezentarea instituțiilor naționale specializate în gestionarea fondurilor europene pentru agricultură și dezvoltare rurală;
- ✓ analiza activității desfășurate de APIA și AFIR;
- ✓ prezentarea etapelor care trebuie parcurse în accesarea fondurilor europene prin FEADR;

În capitolul 4 Particularități privind contabilitatea și fiscalitatea beneficiarilor de fonduri europene nerambursabile pentru agricultură, contribuțiile proprii constă în:

- ✓ prezentarea principalelor categorii de beneficiari ai fondurilor europene;

- ✓ prezentarea modului în care beneficiarii de fonduri europene își organizează și conduc contabilitatea;
- ✓ prezentarea principalelor documente justificative utilizate în activitatea agricolă;
- ✓ prezentarea facilităților fiscale acordate beneficiarilor de fonduri europene pentru agricultură;
- ✓ analiza comparativă privind organizarea contabilității beneficiarilor proiectelor finanțate din fonduri europene;
- ✓ analiza comparativă între subvențiile aferente activelor și cele aferente veniturilor.

În *capitolul 5 Posibilități de perfecționare a auditării fondurilor europene investite în agricultură, rezultate din cercetarea teoretică și aplicativă a proiectelor implementate în Regiunea Centru*, contribuțiile personale se referă la:

- ✓ realizarea unui studiu cantitativ prin aplicarea unui chestionar beneficiarilor de fonduri europene, chestionar care prezintă aspecte legate de modul de implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene, atât din punct de vedere al influenței controalelor efectuate de instituțiile specializate în gestionarea fondurilor europene asupra implemetării proiectelor finanțate, cât și din punct de vedere al influenței corecteii implementării a proiectelor asupra auditului utilizării fondurilor europene. În urma aplicării chestionarului și analizei răspunsurilor la cele 17 întrebări, toate cele șase ipoteze au fost validate. În opinia respondenților existența unor campanii de informare satisfăcătoare a potențialilor beneficiari, ținerea unei evidențe contabile riguroase a proiectelor finanțate din fonduri europene, efectuarea misiunilor de control în teren de către responsabili ai APIA și AFIR, existența unui climat adecvat între instituțiile care gestionează fonduri europene și beneficiari precum și îmbunătățirea condițiilor de accesare, implementare și monitorizare a proiectelor, determină o implementare eficientă a proiectelor finanțate din fonduri europene și o îmbunătățire a auditului utilizării fondurilor europene;
- ✓ realizarea unui studiu empiric privind analiza indicatorilor statistici din domeniul agricol. În realizarea acestui studiu am pornit de la ideea că prin utilizarea fondurilor europene se urmărește creșterea veniturilor obținute în cadrul exploatațiilor agricole respectiv realizarea de investiții, prin urmare am dorit să verificăm în ce măsură există o influență din partea unor indicatori precum numărul beneficiarilor fondurilor

europene, valoarea contractată, unități locale active sau personal asupra cifrei de afaceri din domeniul agricol.

- ✓ prezentarea posibilităților de perfecționare a auditului fondurilor europene pentru agricultură, printr-o îmbunătățire a activității agențiilor de plăți și a beneficiarilor responsabili de implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene.

Contribuțiile proprii prezentate în cadrul cercetării noastre, pe parcursul celor cinci capitole, constă în puncte de vedere proprii și analize realizate pornind de la informațiile prezentate în cadrul literaturii de specialitate cu privire la tema abordată.

Limite și direcții de cercetare viitoare

În realizarea demersului nostru am identificat o serie de limite, a căror menire a fost să restrângă aria de cercetare stabilită inițial, dar care pe viitor sperăm să fie eliminate sau să se reducă la un nivel satisfăcător, favorabil cercetărilor viitoare. Limitele identificate au constat în:

- ✓ confidențialitatea unor informații solicitate instituțiilor specializate în gestionarea fondurilor europene pentru agricultură, și beneficiarilor acestor tipuri de fonduri,
- ✓ gradul de sinceritate al respondenților la întrebările din cadrul chestionarului
- ✓ rata de răspuns la chestionar (70%) din partea beneficiarilor de fonduri europene
- ✓ perioada relativ scurtă (2007-2012) la care ne raportăm în realizarea studiului empiric, dat fiind faptul că începând cu anul 2013 Institutul Național de Statistică nu mai prezintă informații referitoare la indicatorii pentru agricultură.

Dat fiind faptul că domeniul fondurilor europene este unul vast și **direcțiile de cercetare viitoare** referitoare la acest domeniu sunt multiple, putem sugera:

- ✓ monitorizarea evoluției absorbției fondurilor europene,
- ✓ analiza implementării fondurilor europene, prin prisma îndeplinirii indicatorilor de monitorizare,
- ✓ realizarea unei analize privind fraudarea fondurilor europene în statele membre ale UE,
- ✓ identificarea cauzelor care au determinat imposibilitatea implementării corespunzătoare de către beneficiari a proiectelor finanțate din fonduri europene,
- ✓ realizarea unor analize privind influența fondurilor europene pentru agricultură asupra dezvoltării exploatațiilor agricole românești (evoluția veniturilor, investiții realizate,

evoluția efectivului de animale, respectarea condițiilor stabilite la nivel european privind protecția mediului),

- ✓ continuarea studiilor privind posibilitatea îmbunătățirii auditului fondurilor europene.

Întrucât prin intermediul cercetării noastre nu am reușit să facem o prezentare exhaustivă a tuturor situațiilor cu care se confruntă domeniul fondurilor europene, am enumerat câteva noi direcții de cercetare prin intermediul cărora să se găsească soluții și să adauge un plus de valoare acestui domeniu.

BIBLIOGRAFIE

1. Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, *Fonduri europene pentru agricultură și dezvoltare rurală*, București, 2011, pp. 4-6.
2. Alistar V., Coșpănar I., Lungu A., Kostal C., Muravjov S., Petrescu M., *Transparency International Romania, Ghid de integritate în administrarea fondurilor structurale*, Editura AFIR, București, 2008.
3. Băviță I., Dumitru M., Pitulice I. C., Calu D. A., Popa A. F., *Contabilitate în agricultură. Abordări teoretice și practice*. Ed. Contaplus, București, 2008.
4. Boulescu M., Ghiță M., Mareș V., *Fundamentele auditului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001.
5. Briciu S., Tamas A., Socol A., Ivan R., Putan A., Topor D., *Audit financiar. Aspecte teoretice și aplicații practice*, Seria Didactica, Alba Iulia, 2014.
6. Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, *Ghid privind accesarea, contabilitatea, fiscalitatea, auditul și managementul proiectelor cu finanțare europeană*, Editura CECCAR, București, 2011.
7. Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, *Ghid de aplicare a reglementărilor contabile naționale în domeniul agriculturii*, Editura CECCAR, București, 2012.
8. Comisia Europeană, *Să înțelegem politicile Uniunii Europene: Agricultură*, Bruxelles, 2017.

9. Comisia Europeană, *Să înțelegem politicile Uniunii Europene: Buget*, Bruxelles, 2014.
10. Curtea de Conturi, *Cartea Albă a Curții de Conturi a României 2008-2017*, București, 2017.
11. Dănescu T., *Audit financiar convergențe între teorie și practică*, Editura Irecson, București, 2007.
12. Dermot B., *Management and Control Systems*, Brussels, 2014.
13. Dobroțeanu C. L., *Audit. Concepte și practici. Abordare națională și internațională*, Editura Economică, București, 2002.
14. Domnișoru S., *Audit statutar și comunicare financiară*, Editura Economică, București, 2011.
15. Duțescu A., *Informația contabilă și piețele de capital*, Editura Economică, București, 2000.
16. Feleagă L., Feleagă N., *Contabilitate Financiară – o abordare europeană și internațională*, vol.I, Editura Infomega, București, 2005.
17. Ghiță M., Popescu M., *Auditul intern al instituțiilor publice: teorie și practică*, Editura CECCAR, București, 2006.
18. Mareș G., Niculae D. C., Costinescu C., Pitulice M. G., *Practica auditului intern privind fondurile publice naționale și ale uniunii europene*, Editura Contaplus, Ploiești, 2007.
19. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației publice/ Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, *Strategia Regiunii Centru privind creșterea absorbției fondurilor europene în perioada 2014-2020*, www.regio-adrcentru.ro.
20. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013*.
21. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, *Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020*.
22. Morariu A., Suciu G., Stoian F., *Audit intern și guvernare corporativă*, Editura Universitară, București, 2008.
23. Munteanu V., Zuca M., Zuca S., *Auditul intern la întreprinderi și instituții publice*, Editura Wolters Kluwer, București, 2010.

24. Neamțu H., Roman A. G., Țurlea E., *Audit financiar. Misiuni de asigurare și servicii conexe*, Editura Economică, București, 2012.
25. Oprean I., *Control și audit financiar contabil*, Editura Intelcredo, Deva, 2002.
26. O'Reilly V.M., Hirsch M. B., DeFliese P. L., Jaenicke H. R., *Montgomery's auditing*, Ediția a XI-a, New York, 1990.
27. Prutianu Ș., *Manual de comunicare și negociere în afaceri*, Editura Polirom, Iași, 2000
28. Rentrop&Straton, Agricultură. Noutăți fiscal-contabile. Monografiile contabile specifice, 2017.
29. Socol A., *Audit financiar*, Seria Didactica, Alba Iulia, 2017.
30. Studio Twelve (S12), *Politica agricolă comună*, București, 2017.
31. Todea N., Burja V., Burja C., Deaconu S. C., *Gestiunea și contabilitatea exploatațiilor agricole*, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2005.
32. Toma M., *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*. Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura CECCAR, București, 2012.
33. Voinea C.M., *Audit intern între teorie și practică*, Editura Prouniversitaria, București, 2016.

Studii și articole în reviste de specialitate sau prezentate la conferințe:

1. Boldea I., Dumitru A., Motoi A., G., Budică A. B., *The Financial Communication and Financial Communication Strategy*, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș.
2. Botez D., *Experiențe și sugestii privind documentarea auditului fondurilor structurale (I)*, Revista Practici de Audit, nr.3/2012.
3. Botez D., *Experiențe și sugestii privind documentarea auditului fondurilor structurale (II)*, Revista Practici de Audit, nr.4/2012.
4. Bunget O. C., Dumitrescu A. C., *Studiu asupra relației dintre opinia de audit și respectarea principiilor contabile*, Revista Audit Financiar, nr.1/2012.
5. Dobre E., *Auditul proiectelor în contextul economiei bazate pe cunoaștere*, Revista Audit Financiar, nr.8/2009.
6. Dobre E., *Proceduri convenite, efectuate într-un angajament de audit de proiect*, Revista Audit Financiar, nr.9/2009.

7. Gelămancă B., Zai P., *Abordări privind absorbția fondurilor structurale în România în perioada 2007-2013*, Revista Transilvană de Științe Administrative, nr. 2(33)/2013.
8. Giurca D., Luca L., Hurduzeu G., *Scenarii privind impactul măsurilor de dezvoltare rurală asupra structurilor agricole românești după aderarea la Uniunea Europeană*, Institutul European din România, 2006.
9. Hațegan C. D., *Studiu privind activitatea de audit financiar pentru verificarea proiectelor europene în România*, Revista Audit Financiar, nr.6/2013.
10. Lapteș R., *Particularities of Farm Accounting*, Bulletin of the Transilvania University of Brașov, nr.2/2012.
11. Marcu A. M., *The Regional and Local Distribution of Funds Allocated by the European Agricultural Fund for Rural Development in Romania*, Romanian Review of Regional Studies, nr.2/2013.
12. Mateș D., Turcanu V., Bostan I., Socoliuc M., Grosu V., *The Planification Of An Audit Of Annual Financial Situations From The Viewpoint Of The International Standard Of Audit 300*, The Annals of the "Stefan cel Mare" University of Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration, "Stefan cel Mare" University of Suceava, Romania, Faculty of Economics and Public Administration, vol. 8(1(8)), pages 136-141, June.
13. Moraru A., Tudose E., *Consolidarea unui sistem eficient de control pentru prevenirea fraudelor cu fonduri europene în noile state membre în perioada 2014-2020*, Institutul pentru Politici Publice, București, 2015.
14. Oprescu G., Constantin D. L., Ilie F., Pîslaru D., *Analiza capacității de absorbție a fondurilor comunitare în România*, Institutul European din România, 2006.
15. Pitulice M., Pitulice C., *Auditul proiectelor finanțate din fonduri europene – delimitări legislative și raționament profesional*, Revista Audit Financiar, nr.6/2009.
16. PKF, *Auditul fondurilor europene*, Satu Mare, Octombrie 2014, <http://theassociates.ro/files/presentations/9430b69663d13bfa2307b3c6ea216175.pdf> accesat 20.01.2018.
17. Șerban M., *Auditarea proiectelor europene – de la teorie la practică*, Revista Practici de Audit, nr.4/2012.

18. Tiron-Tudor A., Fulop M. T., Span G. A., Popa I. E., *Preference of the Listed Entities Regarding the Selection of the External Auditor*, Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics, vol.1 (2), pag. 503-509.
19. Vârteiu D. P., *Accounting of Agricultural Activities and European Funds*, Law, Society & Organisations, Issue 3 (2/2017).
20. Vârteiu D. P., *Agreed-Upon Procedures, Procedures for Auditing European Grants*, SEA- Practical Application of Science 3(12)/2016.
21. Vârteiu D. P., *The Auditing of European Funds, a Mission Based on Agreed-Upon Procedures*, The Journal Contemporary Economy, nr. 3/2017.

Acte normative:

Tratate

1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată), publicat în JO C326, 26.10.2012.

Regulemente europene

2. Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr.1698/2005 al Consiliului, publicat în JO L347, 20.12.2013.
3. Regulamentul (UE) nr.1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr.2799/98, (CE) nr.814/2000, (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr.485/2008 ale Consiliului, publicat în JO L347, 20.12.2013.
4. Regulamentul (UE) nr.1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr.637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr.73/2009 al Consiliului, publicat în JO L347, 20.12.2013.

5. Regulamentul (UE) nr.1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr.922/72, (CEE) nr.234/79, (CE) nr.1037/2001 și (CE) nr.1234/2007, publicat în JO L347, 20.12.2013.

Legi

6. Legea nr.31/1990 – Legea societăților comerciale republicată, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr.1066 din 17 noiembrie 2004.
7. Legea nr.36/1991 – Legea privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr.351 din 23 mai 2007.
8. Legea nr.82/1991 – Legea contabilității, publicată în Monitorul Oficial nr. 265/27.12.1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 454 din 18.06.2008 cu modificările și completările ulterioare.
9. Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial nr. 238 din 03.04.2014.
10. Legea nr.1/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Industrie Alimentară și Dezvoltare Rurală, publicată în Monitorul Oficial nr.162 din 25.02.2004.
11. Legea nr.61/2011 privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru lupta antifraudă-DLAF, publicată în Monitorul Oficial nr.331 din 12 mai 2011.
12. Legea nr.145/2014 privind stabilirea unor măsuri de reglementare a pieței produselor din sectorul agricol, publicată în Monitorul Oficial nr.794 din 31 octombrie 2014.
13. Legea nr.227/2015 – Legea privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial nr. 688 din 10.09.2015, actualizată prin Ordonanța 25/30.08.2017.
14. Legea nr.162 din 6 iulie 2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, publicat în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017.

Ordonanțe de Urgență ale Guvernului/ Hotărâri ale Guvernului

15. OUG nr.75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată, art.2, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 4 iunie 1999 a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.133/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 230 din 5 aprilie 2002 și a mai fost modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 67/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 12/2003 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 38 din 23 ianuarie 2003.
16. OUG nr.13/2006 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, prin reorganizarea Agenției Sapard, publicată în Monitorul Oficial nr.185 din 27 februarie 2006.
17. OUG nr.44/2008 – Ordonanța de urgență privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, publicată în Monitorul Oficial nr.328 din 25 aprilie 2008.
18. OUG nr.66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, publicată în Monitorul Oficial nr.461 din 30 iunie 2011.
19. H.G. nr.738/2011 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Departamentului pentru lupta antifraudă – DLAF, publicată în Monitorul Oficial nr.553 din 04 august 2011.
20. OUG nr.41/2014 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, prin reorganizarea Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, publicată în Monitorul Oficial nr.472 din 26 iunie 2014.

Ordine ale Ministrului Finanțelor Publice

21. O.M.F.P. nr. 1969/2007 – Reglementări contabile pentru persoanele juridice fără scop patrimonial, publicat în Monitorul Oficial nr.846 din 10 decembrie 2007.
22. O.M.F.P. nr. 1802/2014 – Reglementări contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, publicat în Monitorul Oficial Nr. 963 din 30.12.2014.

23. O.M.F.P nr.170/2015 – Reglementări contabile privind contabilitatea în partidă simplă, publicat în Monitorul Oficial nr.139 din 24 februarie 2015.
24. Ordin nr. 1155/868/2016 din 25 iulie 2016 privind aplicarea cotei reduse de TVA de 9% pentru livrarea de îngrășăminte și de pesticide utilizate în agricultură, semințe și alte produse agricole destinate însămânțării sau plantării, precum și pentru prestările de servicii de tipul celor specifice utilizate în sectorul agricol, publicat în Monitorul Oficial nr.572 din 28 iulie 2016.
25. Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal aprobate prin H.G. nr. 1/2016, actualizată prin H.G. nr. 284/27.04.2017.

Decizii

26. Decizia Curții de Conturi Europene nr.97/2004 de stabilire a regimului de colaborare cu Oficiul European de Luptă Antifraudă privind accesul acestuia la informațiile de audit.

Rapoarte de activitate

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

1. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2010*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Raport_de_activitate_2010.pdf.
2. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2011*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/16-03-11-03-45-16Raport_de_activitate_2011.pdf.
3. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2012*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/16-03-11-03-41-37Raport_de_activitate_2012.pdf.
4. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2013*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Raport_anual_de_activitate_2013.pdf.
5. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2015*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Raport_activitate_APIA_2015_PT_SITE.pdf.
6. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2016*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Scan_Raport_de_activitate_APIA_2016.pdf.

7. Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, *Raport de activitate 2017*, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Raport_anual_de_activitate_APIA_2017_01.02.2018.pdf.

Curtea de Conturi Europeană

1. Curtea de Conturi Europeană, *Raportul anual referitor la execuția bugetului privind exercițiul financiar 2008*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR08/AR08_RO.PDF.
2. Curtea de Conturi Europeană, *Raportul anual referitor la execuția bugetului privind exercițiul financiar 2009*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR09/AR09_RO.PDF.
3. Curtea de Conturi Europeană, *Raportul anual referitor la execuția bugetului privind exercițiul financiar 2010*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR10/AR10_RO.PDF.
4. Curtea de Conturi Europeană, *Raportul anual referitor la execuția bugetului privind exercițiul financiar 2011*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR11/AR11_RO.PDF.
5. Curtea de Conturi Europeană, *Rapoartele anuale privind exercițiul financiar 2012*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR12/AR12_RO.pdf.
6. Curtea de Conturi Europeană, *Rapoartele anuale privind exercițiul financiar 2013*, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AR13/AR13_RO.pdf.
7. Curtea de Conturi Europeană, *Rapoartele anuale privind exercițiul financiar 2014*, <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/annualreports-2014/annualreports-2014-RO.pdf>.
8. Curtea de Conturi Europeană, *Rapoartele anuale privind exercițiul financiar 2015*, <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/annualreports-2015/annualreports-2015-RO.pdf>.
9. Curtea de Conturi Europeană, *Rapoartele anuale privind exercițiul financiar 2016*, <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/annualreports-2016/annualreports-2016-RO.pdf>.

Departamentul pentru Lupta Antifraudă

1. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2007*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/raport_dlaf_2007_ro.pdf.
2. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2008*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/raport_dlaf_2008_ro.pdf.
3. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2009*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/Raport_activitate_DLAF_%202009.pdf.
4. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2010*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/Raport_activitate_DLAF_2010.pdf.
5. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2011*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/DLAF_Raport%20activitate%202011_ro.pdf.
6. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2012*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/DLAF_Raport%20activitate%202012_ro.pdf.
7. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2013*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/Raportul%20anual%20de%20activitate%202013.pdf.
8. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2014*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/rap_ro.pdf.
9. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2015*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/raport_DLAF_ro_2015.pdf.
10. Departamentul pentru Lupta Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2016*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/raport_dlaf/RaportActivitateDLAF_PeAnul2016_VarRO.pdf.

Oficiul European de Luptă Antifraudă

1. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2007*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/rep_olaf_2007_en.pdf.

2. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2008*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/rep_olaf_2008_en.pdf.
3. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2009*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/rep_olaf_2009_en.pdf.
4. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2010*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/rep_olaf_2010_en.pdf.
5. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2011*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/olaf_report_2011_en.pdf.
6. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2012*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/olaf_report_2012_en.pdf.
7. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2013*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/olaf_report_2013_en.pdf.
8. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2014*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/olaf_report_2014_en.pdf.
9. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2015*, http://www.antifrauda.gov.ro/docs/ro/olaf_report_2015_en.pdf.
10. Oficiul European de Luptă Antifraudă, *Raportul anual de activitate 2016*, https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/olaf_report_2016_en.pdf.

Site-uri

1. www.apdrp.ro, accesat în 06.10.2017.
2. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Declaratii_R/200.html, accesat 23.10.2017, accesat 23.10.2017.
3. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/formulare/dec_220_2016.pdf, accesat 23.10.2017.
4. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/formulare/dec_221_2016.pdf, accesat 23.10.2017.
5. http://www.dreptonline.ro/dictionar_juridic/termen_juridic.php?cuvant=Fond%20funcionar, accesat 10.12.2017.
6. <http://www.madr.ro/agricultura.html>, accesat 12.12.2017.
7. http://www.curteadeconturi.ro/Publicatii/Cartea_Alba.pdf, accesat în 19.12.2017.
8. <https://dexonline.ro/definitie/audit>, accesat 29.12.2017.

9. http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin_fw0713/fin_fw0713_en.cfm#doc19, accesat 10.01.2018.
10. <https://www.cafr.ro/pagina.php?id=141> accesat 20.01.2018.
11. http://ec.europa.eu/budget/mff/preallocations/index_en.cfm, accesat 20.01.2018.
12. <http://www.curteadeconturi.ro/AutoritateAudit.aspx?categ=3>, accesat 24.01.2018.
13. <http://www.curteadeconturi.ro/Regulamente/STANDARDE%20DE%20AUDIT%20-%202011.pdf>, accesat 24.01.2018.
14. <http://www.curteadeconturi.ro/AutoritateAudit.aspx?categ=4>, accesat 26.01.2018.
15. <http://www.curteadeconturi.ro/AutoritateAudit.aspx?categ=2>, accesat 20.02.2018.
16. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_ro, accesat 25.02.2018.
17. <https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/AuditingActivities.aspx>, accesat 02.03.2018.
18. https://europa.eu/european-union/topics/agriculture_ro, accesat 28.03.2018.
19. https://europa.eu/european-union/about-eu/money/expenditure_ro, accesat 29.03.2018.
20. [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-631_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_en.htm), accesat 29.03.2018.
21. https://ec.europa.eu/agriculture/cap-overview_ro, accesat 30.03.2018.
22. https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EAFRD_The_european_agricultural_fund_for_rural_development_RO.pdf, accesat 31.03.2018.
23. https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-previous/2007-2013_en, accesat 31.03.2018.
24. https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_ro, accesat 31.03.2018.
25. http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/fin_fw0713/tab_rural_devt_2007-2013.pdf, accesat 02.04.2018.
26. http://ec.europa.eu/budget/mff/preallocations/index_en.cfm, accesat 02.04.2018.
27. http://ec.europa.eu/budget/figures/interactive/index_en.cfm, accesat 02.04.2018.
28. <http://www.paginadeagricultura.ro/lista-culturilor-si-animalelor-pentru-care-se-primesc-plati-directe-cuplate/>, accesat 04.04.2018.
29. http://ec.europa.eu/budget/figures/fin_fw0713/fw0713_en.cfm#cf07_13, accesat 06.04.2018.
30. http://ec.europa.eu/budget/mff/figures/index_en.cfm, accesat 06.04.2018.

31. http://ec.europa.eu/budget/figures/interactive/index_en.cfm, accesat 06.04.2018.
32. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Ministerul_Agriculturii_%C8%99i_Dezvolt%C4%83rii_Rurale_\(Rom%C3%A2nia\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Ministerul_Agriculturii_%C8%99i_Dezvolt%C4%83rii_Rurale_(Rom%C3%A2nia)), accesat 10.04.2018.
33. <http://madr.ro/docs/minister/rap-activitate-MADR-2016.pdf>, accesat 10.04.2018.
34. <http://www.apia.org.ro/ro/despre-apia/prezentare-apia>, accesat 14.04.2018.
35. <http://www.apia.org.ro/ro/despre-apia/scheme-de-plata-masuri-de-sprijin-derulate-de-apia>, accesat 14.04.2018.
36. http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Indicatori_statistici.pdf, accesat 16.04.2018.
37. <http://www.afir.info/>, accesat 19.04.2018.
38. https://portal.afir.info/informatii_generale_pndr_stadiul_implementarii_2007_2013, accesat 19.04.2018.
39. <http://www.madr.ro/pndr-2014-2020/implementare-pndr-2014-2020/situatia-proiectelor-depuse-2014-2020.html>, accesat 19.04.2018.
40. https://portal.afir.info/informatii_generale_pndr_pndr_2007_2013?amp;lang=RO, accesat 19.04.2018.
41. <https://dexonline.ro/definitie/fraud%C4%83>, accesat 21.04.2018.
42. <http://www.antifrauda.gov.ro/>, accesat 21.04.2018.
43. http://www.antifrauda.gov.ro/ro/controlul_fondurilor_europene/rezultatele_activitatii_de_control/trimiteri_dlaf/, accesat 21.04.2018.
44. http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/PNDR_2007-2013_versiunea-septembrie2015.pdf, accesat 23.04.2018.
45. <http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/PNDR-2014-2020-versiunea-aprobata-30-iunie-2017.pdf>, accesat 23.04.2018 .
46. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/formulare/DU_PF_OPANAF_1155_2018.pdf, accesat 02.07.2018.